

Pochód Narodowy (AF 18153, AF 18155, AF 18157, AF 18160)

Fotografia przedstawia pochód narodowy z okazji 125. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja w 1916 roku. Wykonana została z pałacu Staszica, przez jednego z członków niemieckiej Komisji Krajobrazowej, dr Hansa Praesenta, któremu udało się uchwycić wielotysięczny tłum, szczelnie wypełniający całe Krakowskie Przedmieście. To wielkie wydarzenie w dziejach stolicy było najbardziej spektakularnym przejawem uczuć patriotycznych w latach pierwszej wojny światowej – na krótko przed odzyskaniem przez Polskę niepodległości. Manifestacja, która przeszła ulicami stolicy w 1916 roku dla uczczenia pierwszej, obok francuskiej, konstytucji europejskiej, była kulminacją całodniowych obchodów. Zezwoliły na nie niemieckie władze okupacyjne na fali łagodzenia polityki wobec Polaków i pozyskiwania ich dla sprawy państw centralnych.

Rocznicy nadano uroczystą oprawę: dzień 3 maja miał być wolny od pracy, nakazano zachowanie powagi dla zapewnienia właściwego przebiegu uroczystości, ulice miasta udekorowano akcentami narodowymi. Ponadto władze miejskie przyjęły dla upamiętnienia rocznicy ważne uchwały: wschodnią część Alej Jerozolimskich nazwano Aleją 3 Maja, plac między Królewską a Erywańską (dzisiejsza Kredytowa) stał się placem Małachowskiego, natomiast północna pierzeja Rynku – Stroną Dekerta a zachodnia – Stroną Kołłątaja. Obchody rozpoczęła, o godzinie 8 rano, msza w Ogrodzie Botanicznym, w pobliżu ruin nieukończonej świątyni Opatrzności. Wzięli w niej udział profesorowie i studenci Uniwersytetu Warszawskiego, Politechniki oraz przedstawiciele instytucji naukowych i kulturalnych. Następnie młodzieży szkolna i akademicka przemaszerowała Alejami Ujazdowskimi w kierunku miejsca zbiórki właściwego pochodu - placu Zamkowego.

W Pochodzie Narodowym wzięło udział około 250 tys. ludzi, w tym prawie 50 tys. młodzieży. W jego trakcie do reprezentujących liczne organizacje społeczne, dołączali spontanicznie mieszkańcy miasta i goście, tworząc nieprzebrany tłum. Manifestanci przeszli Krakowskim Przedmieściem, Nowym Światem, Alejami Ujazdowskimi, Bagatelą, przez pl. Zbawiciela do Marszałkowskiej; rozwiązanie pochodu nastąpiło dopiero w okolicach Dworca Wiedeńskiego. Popołudniu odbyły się natomiast odczyty i przedstawienia teatralne. Według opinii Komitetu Obchodów, a także wspomnień i relacji prasowych pochód miał udać się „nadzwyczajnie”. Podkreślano podniosły nastrój wydarzenia, chwalono uczestników za godny udział a mieszkańców stolicy za entuzjastyczne i kulturalne przyjęcie, akcentowano wrażenie, jakie manifestacja zrobiła na Niemcach.